

Erica James

Een dierbare tijd

De Fontein

Clara Costello's vrienden en vriendinnen waren het erover eens dat ze niet goed wijs was. Ze was krankzinnig, niet goed snik, ze had ze niet allemaal meer op een rijtje, er zat een steekje aan haar los, ze was gestoord, zeiden ze. Kortom, ze vonden dat ze knettergek was.

Tot die diagnose waren ze zes weken geleden gekomen, eind januari, toen ze had aangekondigd dat ze haar baan ging opzeggen – haar goedbetaalde, vaste baan – om met haar vierjarige zoontje in een tweedehands camper te gaan zwerven.

Louise, haar beste vriendin en grootste criticus, was teleurgesteld geweest dat haar zorgeloze leventje beperkt zou blijven tot de Engelse kust. 'Als je dan toch zo nodig aan een vroege midlifecrisis moet toegeven, had je wel iets avontuurlijkers kunnen bedenken,' had ze gezegd. 'Met een rugzak door Zuidoost-Azië op zoek naar spirituele verlichting bijvoorbeeld.'

'Dat komt doordat David en jij zulke afschuwelijke snobs zijn en alleen de meest exotische ansichtkaarten op jullie prikbord willen,' had Clara luchthartig geantwoord.

'En hoe moet het dan met Ned? Hij zit nog maar net op die school. Daar nemen ze hem heus niet terug, want zelfs ik weet dat hoe ouder je kind is, hoe langer de wachtlijst wordt.'

'Dat kan me niets schelen. Hij is nog maar net vier, en hier leert hij meer van dan elke dag in een saai klaslokaal te zitten. Dit is leuk, iets om aan terug te denken. In het najaar moet hij in ieder geval naar school. Het is nu of nooit. Zo'n kans krijgen we nooit meer.'

De auto voor haar remde hard en ook Clara trapte op haar rem. De tas met de wenskaarten en cadeautjes die ze tijdens haar afscheidslunch had gekregen, schoof op de grond. Ze liet hem liggen, geïntrigeerd door de sticker op de roestige Fiat Panda voor haar. NIET BANG, stond erop. Betekende dat 'wees maar niet bang voor me' of meer iets in de trant van 'ik ben voor niets of niemand bang'? Wat het ook betekende, Clara vond het wel een leuke sticker. Haar vrienden vonden altijd dat ze nooit bang was. 'Jij bent dapperder dan goed voor je is,' had David meer dan eens gezegd.

'Nietes,' had ze hem tegengesproken. 'Ik kien alles altijd uit voordat ik ergens in duik.'

Maar wat haar vrienden en ook haar ouders niet wisten, was dat ze allemaal een beetje medeschuldig waren aan deze hersenverwerking, zoals Louise Clara's veranderde denkwijze zo alleraardigst had genoemd.

Het was begonnen met nieuwjaar, toen Clara's ouders voor onbepaalde tijd naar Australië waren vertrokken voor de reis van hun leven, om haar broer Michael, zijn vrouw en hun pasgeboren baby op te zoeken. Toen Clara op het vliegveld afscheid van hen nam, had ze het akelige gevoel dat ze in de steek werd gelaten.

Het was geen jaloezie, eerder een kwestie van toegeven dat het al te gemakkelijk was om te blijven stilstaan, om dingen in het leven niet aan te grijpen. Zo lang ze zich kon herinneren hadden haar ouders het over een wereldreis gehad, maar pas nu haar vader met pensioen was, vonden ze dat ze zich zo'n extravagante reis konden veroorloven, alsof het zijn beloning was voor al die jaren hard werken. Maar als na al dat geduldig afwachten een van beiden nu eens op het laatste moment ziek was geworden, of, erger nog, was overleden? Wat had al dat wachten dan voor zin gehad? Waarom stelden we zoveel dingen in het leven toch altijd maar uit?

Toen ze daar op het drukke vliegveld over nadacht, had ze opeens gemerkt dat Ned huilde. Met zijn betraande snoetje tegen de smerige ruit probeerde hij tevergeefs zijn grootouders nog een laatste keer te zien – ze hadden beloofd vanuit het vliegtuig te zwaaien. Ze trok hem tegen zich aan en vroeg zich af hoe ze de enorme leegte moest vullen die door het vertrek van opa en oma was ontstaan.

De avond erna was ze bij Louise en David gaan eten. Het was hun gebruikelijke groepje van vijf: David en Louise, Guy en Moira, en zij. Rond middernacht, het tijdstip waarop Guy meestal filosofisch begon te worden – als hij van wijn op likeur was overgestapt – had hij gevraagd: ‘Als je nog maar een jaar te leven had, wat zou je dan doen?’

‘Als ik jou was, zou ik aan ouderenhulp gaan doen,’ had David lachend gezegd. ‘Daar zou jij je wel thuis voelen, nu je kaal begint te worden.’

‘En jou kennende, zou jij dat jaar verspillen.’

Louise had een druif gepakt en gezegd: ‘Ik zou geen dieet meer houden. Ik zou zo vet als een varken worden en als een gelukkig mens sterven.’ En met een zucht had ze met haar tanden een velletje van de druif getrokken. Ze zat weer in zo’n fase waarin ze voortdurend op de weegschaal stond en een hekel had aan zichzelf.

‘Ik zou het huis kopen dat ik altijd al had willen hebben,’ zei Moira, ‘mijn droomhuis, en ik zou lak hebben aan de kosten.’

‘Wat mankeert er dan aan het huis dat we net hebben gekocht?’ vroeg Guy fronsend. ‘Ik dacht dat dát je droomhuis was.’

‘Het heeft geen serre en de tuin is te klein.’

‘Het heeft vijf slaapkamers en zowat vierduizend meter grond. Wat wil je nou nog meer?’

‘Dat zei ik toch? Een serre en –’

‘Weet je wat ik zou doen?’ onderbrak David haar. ‘Ik zou mijn baan opzeggen en gaan reizen.’

‘Nee, dat zou je helemaal niet,’ zei Louise met een glimlach. ‘Je zou je binnen een week dood vervelen. Je kunt niet eens veertien dagen op vakantie zonder naar de zaak te bellen. Bovendien zouden we elkaar in no time in de haren vliegen.’

Het was maf gepraat, het was laat, iedereen had te veel gedronken, niemand gaf een zinnig antwoord, niemand dacht er echt goed over na. Ze waren een groepje dertigers zonder kinderen (afgezien van Clara) en zonder al te veel verplichtingen. Maar toen Clara later naar huis reed, dacht ze er wel serieus over na en toen de oppas was vertrokken, was ze naar boven gegaan om bij Ned te kijken. Op haar knieën naast zijn bed had ze die intens tedere liefde gevoeld

die ze op zulke momenten altijd voor hem voelde. Toen ze zijn zachte, ronde wangetje streelde, wist ze precies wat ze zou doen als haar dagen geteld waren: ze zou haar tijd met Ned doorbrengen.

Als alleenstaande moeder met een drukke baan als bedrijfs-leider bij een internationaal farmaceutisch bedrijf was ze zich er maar al te zeer van bewust hoe weinig tijd ze voor haar zoon had. Het viel haar moeilijk om het toe te geven, maar op een gegeven moment was ze verkeerde prioriteiten gaan stellen en was Ned in het gedrang gekomen.

Hoe had ze toch zo iemand kunnen worden die ze vroeger zou hebben veracht? Zo iemand die op vierendertigjarige leeftijd niet eens lang genoeg wakker kon blijven om het tienuurjournaal uit te kijken, die altijd en eeuwig overwerkte omdat er weer eens een probleem in de fabriek was? Zo iemand die het allemaal rechtvaardigde door te zeggen dat de hypotheek en de kinderopvang moesten worden betaald, en er pensioen moest worden opgebouwd.

In werkelijkheid had ze, net als haar vrienden, succes voor geluk aangezien. En nu ze dat geluk had gebouwd op het drijfzand van materieel succes, merkte ze hoe moeilijk het was om het vol te houden. Financiële zekerheid was een harde leermeester, en ze wist dat alleen iets heel ingrijpends haar zienswijze kon veranderen. En dat was gebeurd toen ze het het minst verwachtte.

Nu haar ouders weg waren, was de zorg voor Ned een nog grotere goocheltruc geworden. Zij hadden meestal op Ned gepast. Ze gingen geweldig met hem om, waren dol op hem, en hoorden net zo bij zijn leventje als zij. Ze haalden hem op van de kinderopvang, namen hem mee naar het park, waar hij kon schommelen en fietsen, en brachten hem dan naar huis, waar ze hem doorgaans verwenen. Maar toen ze naar Sydney waren vertrokken om kennis te maken met hun nieuwe kleinzoon, had Clara Ned op een andere kinderopvang moeten doen, een waar hij kon blijven tot zij hem kwam halen.

Op zijn eerste ochtend hadden zijn donkere ogen haar gesmeekt om hem daar niet achter te laten, hij had zich aan haar vastgeklemd en haar zo laten weten dat hij dit helemaal niet wilde. Zij wilde het ook niet, maar ze had geen andere keus. Ze hielp hem zich uit zijn

nieuwe blazer te wurmen en hing die met zijn rugzak en gymtas aan zijn haak, ter hoogte van haar middel. Ze bukte zich voor een afscheidskus en zag tot haar schrik dat het huilen hem nader stond dan het lachen. ‘Het gaat heus goed, Ned,’ zei ze, met zo’n brok in haar keel dat ze bijna niet uit haar woorden kon komen. ‘Je zult het zo leuk vinden dat de dag omvliegt en voor je het weet, kom ik je alweer halen.’

Hij slikte. ‘Ik wil naar huis. Ik wil opa en oma.’

‘O, Ned,’ fluisterde ze, ‘ik wilde ook dat ze er waren.’ Toen vermande ze zich, legde haar vinger onder zijn kin en trok zijn dasje nog eens recht, ook al zat dat al goed.

Er kwamen twee grotere jongens langs, die Ned neerbuigend opnamen. De ene zei: ‘Wat heb je daar in je hand?’

Met zijn innemendste glimlach, die zijn grootmoeder een glimlach als een engeltje noemde, liet hij trots zien wat hij in zijn hand had. Het was een plastic zeemeerminnetje dat van Clara was geweest toen zij nog klein was en dat ze overal mee naartoe had genomen. Nu nam Ned het overal mee naartoe: het was zijn talisman en hij kon niet zonder. ‘Ze is al oud,’ zei hij opgewekt, ‘bijna net zo oud als mijn mama.’

De jongens kwamen dichterbij om te kijken. ‘Het is een pop,’ zei de een spottend. ‘Poppen zijn voor meisjes.’ Gniffelend liepen ze weg.

‘Zal ik vandaag voor je op Mermy passen?’ vroeg Clara, die Ned het liefst meteen weer had meegenomen, weg van die grote jongens.

Hij schudde zijn hoofd en stopte Mermy in zijn zak. Met bloedend hart zag ze hoe hij probeerde zich groot te houden.

Die dag zat ze voortdurend over Ned in. De productie van het nieuwste middel tegen onvruchtbaarheid kon haar geen snars schelen, en ook niet het gerucht dat Phoenix Pharmaceuticals USA weer van plan leek zijn Engelse afdeling in Epsom, Surrey, aan een Frans bedrijf te verkopen. Vanuit hun kantoor op de verdieping boven haar hielden Guy en David haar per e-mail op de hoogte. Beiden raadden haar aan om haar Frans op te poetsen: ‘*Zut alors!* Met die Fransen zijn we uit *le pan* en *dans le feu*,’ had Guy in zijn beste Frans gemaild.

Ze ging zo vroeg mogelijk weg en reed als een gek, als de dood dat ze Ned zou aantreffen als een hoopje ellende.

Wat ze aantrof was een moe uitziend jongetje dat met een groepje glazig kijkende kinderen naar een tekenfilm zat te kijken. Een van de leidsters kwam naar haar toe en zei dat ze even met haar wilde praten.

‘Het is toch wel goed gegaan?’

‘Ja hoor, hij is een schatje,’ zei de vrouw. ‘Hij voelt zich al helemaal thuis. Maar hemeltjelijef, wat een warhoofd. Zó verstrooid. En hij ratelt maar door. Maar wees maar niet bang hoor, dat schaven we hier wel bij.’ Er klonk een lach in haar stem door en Clara begreep wel dat ze het niet onaardig bedoelde. Toch had ze haar wel kunnen slaan. In ’s hemelsnaam, hij was pas vier. Wat had ze dan gedacht? Dat hij een organizer in zijn koffertje had? Toen Clara om zich heen keek en de keurige rijen blazers, rugzakken en gymtassen zag, werd ze boos. Dit was Neds toekomst. Op vierjarige leeftijd werd hij al in een keurslijf gedwongen. Voor hij het wist zat hij op een kantoor waar hij zijn colbert kon ophangen, samen met de rest van zijn leven.

Onderweg naar huis, toen Ned al bijna sliep, met opzij gezakt hoofd en Mermey in het holletje van zijn handen, nam Clara haar besluit. Het was nu of nooit. Ze had tot september om Ned te geven waar hij recht op had. Ze zou de kostbare tijd die ze had gebruiken en hem haar onverdeelde aandacht geven, met hopelijk nog een beetje avontuur op de koop toe.

*M*eer dan vierhonderd kilometer verderop, in Deaconsbridge, een marktstadje in het Peak District waar groene heuvels overgingen in woeste heide, zat een man te piekeren op een ongemakkelijke oranje kunststof stoel. Zijn naam was Gabriel Liberty, en op negen-enzeventigjarige leeftijd vond hij dat hij niet hoorde te hoeven wachten.

Hij zat al een halfuur in deze bedompte ruimte, blootgesteld aan wie weet hoeveel ziektekiemen. Hij strekte zijn stijve benen en gooide daarbij een blokkentoren om die een snotaap met een loopneus had zitten bouwen.

‘Kunt u niet een beetje uitkijken?’ zei de moeder van het kind. Ze legde haar tijdschrift weg, verschoof een handtas en een baby’tje dat ze op schoot had en boog zich naar de snotaap, die een keel opzette.

‘Had hij me maar niet in de weg moeten zitten,’ zei Gabriel. ‘En als u toch daar beneden bent, snuit dan meteen zijn neus. Het is walgelijk.’

Er ging een zoemer, gevolgd door de aankondiging dat patiënt zestien aan de beurt was.

Gabriel kwam overeind. ‘t Zal tijd worden,’ momperde hij.

‘Volgens mij ben ik nummer zestien,’ zei een aarzelende stem aan de overkant van het vertrek.

Gabriel keek dreigend naar de bleke man met pet, als om hem uit te dagen.

‘O, laat hem toch,’ zei de moeder, ‘dan krijgen we tenminste rust.’

Gabriel ging zonder kloppen de spreekkamer van dokter Cunningham binnen. ‘Hmm, u heb ik nog niet eerder gezien,’ zei hij, en hij ging voor het bureau zitten met op het ene uiteinde een computer en het andere een bronzen beeldje van een dansende vrouw met te veel handen. Ertussenin zat een kwieke Indiër in hemdsmouwen. Zijn naam was dokter Singh, als je het naamplaatje voor hem moest geloven. ‘Wat is er met dokter Gunningham gebeurd?’ vroeg Gabriel.

‘Hij is overleden.’

‘Zo, dat verbaast me niets. Ik vond hem al nooit een goede reclame voor zijn beroep. Hij zag er altijd overwerkt en ondervoed uit. Bracht duidelijk niet in praktijk wat hij preekte. Waar is hij aan overleden? De zonde van elke dokter, drank en sigaretten?’

‘Nee. Een auto-ongeluk in Portugal, waar hij met zijn gezin op vakantie was. Hebt u het niet in de plaatselijke krant gelezen?’

‘Ik heb geen tijd voor dat blaadje. Niks dan onzin over rommelmarkten en inbraken. Zijn de Portugezen niet de slechtste automobilisten ter wereld? Niet dat jullie zoveel beter zijn. Ik ben ooit in Delhi geweest, ik had nog nooit zoiets gezien. Zeker op doorreis?’

Dokter Singh schonk hem een mager glimlachje. ‘Nee, ik blijf tot sint-juttemis. En u?’

‘Dat hangt ervan af.’

‘Van iets in het bijzonder?’

‘Ja. Van hoe snel ik hier weg kan. Als ik nog langer in dit benauwde hok zit, ga ik ofwel dood van verveling, ofwel ik loop iets fataals op.’

‘Nou, laat ik dan maar eens kijken of ik u kan helpen, zodat u snel weer weg kunt.’ Dokter Singh draaide zich om naar zijn computerscherm. ‘Ik zie dat u een paar maanden geleden voor het laatst bent geweest, meneer Shawcross. Hoe gaat het met uw trage darmen?’

Gabriel zette zijn stekels op. ‘Met mijn darmen is niets aan de hand, en traag zijn ze al helemaal niet. En mijn naam is Liberty. Gabriel Liberty. Dat zou u toch moeten weten.’

Dokter Singh fronste en tikte iets in op zijn toetsenbord. ‘Ik dacht dat meneer Shawcross de volgende op mijn lijstje was.’

‘O, die – hij was niet snel genoeg. Dat zal wel door zijn trage darmen komen.’

Gabriel grinnikte om zijn eigen grap, maar dokter Singh viel weer aan op zijn toetsenbord. ‘Ah, daar bent u. Gabriel Liberty van Mermaid House, Hollow Edge Moor, Deaconsbridge. Bent u dat? Heb ik dát goed?’

‘Het kan ermee door.’

Na nog een blik op het scherm kwam dokter Singh met zijn volgende vraag. ‘Dus hoe gaat het met uw dieet? Houdt u uw cholesterol nog steeds in de gaten?’

‘Daar let ik altijd op,’ antwoordde Gabriel. Het water liep hem in de mond bij de gedachte aan de rundvleespastei met niertjes en friet waar hij van ging smullen zodra hij hier weg was.

Weer een blik op het scherm. ‘En uw artritis?’

Gabriel wapperde met zijn misvormde handen met hun gezwollen knokkels. ‘Ik geef mijn handen rust; ik heb besloten om het wat kalmer aan te gaan doen met mijn wriemelwerk als hersenchirurg. Kan eerlijk gezegd de hersens niet meer vinden. Hier in de buurt in ieder geval niet.’

Dokter Singh zette zijn ellebogen op het bureau. ‘Waar kan ik u dan mee helpen?’

‘Ik vroeg me al af wanneer u ter zake zou komen. Het zit zo..’

De lunch bleek minder plezierig dan Gabriel had gehoopt. Om te beginnen was zijn vaste tafeltje bezet door een stel dagjesmensen en toen stond er geen rundvleespastei met niertjes op het menu; hij moest zich behelpen met worstjes met ei. Hij hield niet van verandering. En ook niet van behelpen. Worstjes met ei kon hij thuis ook maken. Niets aan. Maar rundvleespastei met niertjes was een ander verhaal.

Hij zat in het Mermaid-café met uitzicht op het plein waar de vrijdagmarkt in volle gang was – de inwoners deden hun boodschappen, terwijl de toeristen, aangelokt door het warme voorjaarsweer, in de weg liepen. Hij strooide extra zout op zijn frieten, sloeg de krant open die het café verstreekte en maakte zich op voor een bevredigende aanval op de kruiswoordpuzzel. Tot zijn misnoe-

gen was iemand hem voor geweest. Hij legde de krant weg. Het ging allemaal niet zoals hij had gewild.

Hoe treurig het ook was, het tochtje naar Deaconsbridge was het hoogtepunt van zijn week geworden. Het was de enige dag met een beetje structuur. Hij kwam hier elke vrijdag om in de antiquarische boekwinkel te snuffelen, wat inkopen te doen en naar de bank en het postkantoor te gaan. En natuurlijk om te lunchen.

Hij kauwde langzaam een hap worst weg en vroeg zich af waarom zijn leven zo saai was. Hij wilde het eigenlijk niet toegeven, maar hij verveelde zich. Behalve zijn jongste zoon, Jonah, die de meeste boodschappen voor hem deed, zag hij doordeweeks zelden iemand. En Jonah bleef altijd maar even. Wat Caspar en Damson betreft – nou, behalve op Vals begrafenis had hij hen al jaren niet meer gezien.

Het was vreemd, maar sinds de dood van zijn tweede vrouw, anderhalf jaar geleden, moest hij steeds meer aan Anastasia, zijn eerste vrouw, denken. Zijn herinnering aan haar werd duidelijker naarmate die aan Val vervaagde. Anastasia was de moeder van zijn kinderen geweest en ze was vierendertig jaar geleden overleden.

Hij was voor zaken in Nigeria geweest en was twaalf uur na haar dood thuisgekomen. Destijds was communicatie niet wat die nu was en toen hij thuiskwam, had hij te horen gekregen dat hij weduwnaar was geworden, en vader van drie kinderen – Anastasia was gestorven bij de geboorte van Jonah. Er kwam hulp om voor de kinderen te zorgen, maar niets was ooit meer hetzelfde. In de loop der jaren werd duidelijk dat de kinderen, vooral de tweeling, Caspar en Damson, die met de dag losbandiger werden, een moeder nodig hadden. Dus was hij met Val getrouwd. Het was van beide kanten een verstandshuwelijk geweest: hij had iemand nodig gehad om zijn huishouden en gezin te bestieren zodat hij zich aan Liberty Engineering kon wijden, en Val had de zekerheid van een echtgenoot gewild. Ze hadden zichzelf nooit wijsgemaakt dat het een ideale regeling was, maar hij vond dat het voor het grootste gedeelte goed had gewerkt.

Zijn bord was al een tijdje geleden weggehaald en hij was aan zijn dessert toe. Hij mepte met zijn lepel op tafel en ving de blik van een serveerster. Andere eters keken zijn kant op en hij keek minachtend terug. Iemand mopperde dat hij wel erg brutaal was, maar

de serveerster bracht zijn appeltaart met vla, zoals altijd als hij haar met zijn lepel ontbood.

‘Alles naar wens?’ vroeg ze.

Dat vroeg ze altijd. Hij nam aan dat het haar equivalent was voor ‘Prettige dag verder’ en dat het bij het belachelijke kostuum hoorde dat zij en de andere serveersters droegen: rare rode baseballpetjes met een korte rode overall, waarmee ze eruitzagen of ze in een pret-park thuishoorden.

‘Nee,’ zei hij, ‘alles is helemaal niet naar wens. Ik zit aan het verkeerde tafeltje, er stond geen rundvleespastei met niertjes op het menu, en bovendien,’ – hij hield haar de krant voor – ‘heeft iemand mijn kruiswoordpuzzel ingevuld.’

‘Dan moeten we maar eens kijken of we het volgende vrijdag beter kunnen doen,’ zei ze opgewekt. ‘Thee of koffie?’

‘Je weet best dat ik altijd thee drink.’

De rest van de middag bracht hij door met boodschappen doen, waarna hij zichzelf beloonde met een uurtje snuffelen in de boekwinkel.

Ten slotte reed hij in een rothumeur terug naar Mermaid House. Hij had zijn eerste poging moeten opgeven, omdat hij was vergeten naar de apotheek te gaan. Met de woorden van dokter Singh nog in zijn achterhoofd had hij de Land Rover gekeerd en was het stadje weer in gereden. De man had waarschijnlijk overdreven, maar hij had gezegd dat hij echt zo gauw mogelijk met de antibiotica moest beginnen. Hij had ook gezegd dat Gabriel over een paar dagen moest terugkomen voor nieuw verband.

Wat een drukte om niets.

Toch kon het geen kwaad om de kwakzalver te geloven, want de pijn in zijn arm was wel erger geworden. De laatste twee nachten had hij er zelfs niet van kunnen slapen.

‘Dat is een lelijke brandwond, meneer Liberty,’ had de dokter gezegd toen Gabriel zijn mouw had opgestroopt. ‘En nog ontstoken ook. Wanneer en hoe is dat zo gekomen?’

‘Ergens vorige week. Ik... Ik heb iets doms uitgehaald met de ketel.’

‘En het is niet bij u opgekomen om ernaar te laten kijken?’

‘Ik dacht dat het wel vanzelf over zou gaan.’

‘Woont u alleen, meneer Liberty?’

‘Wat heeft dat er nou mee te maken?’

Weer had de dokter een blik op zijn computerscherm geworpen. ‘Uw vrouw is nog niet zo lang geleden overleden, nietwaar?’

‘Best mogelijk. Wat staat er nog meer over me?’

‘Dat zou u verbazen. Stroop uw mouw maar zo ver mogelijk op en laat me eens kijken.’

‘Voor een buitenlander is uw Engels niet slecht.’

‘En voor een man met een brandwond ter grootte van een *chapati* mag u blij zijn dat u niet in het ziekenhuis ligt. Hebt u geen kinderen die een oogje op u kunnen houden?’

‘Bemoei u met uw eigen zaken.’

De toegangsweg naar Mermaid House was bijna anderhalve kilometer lang en de hobbelige landweg maakte het rijden niet gemakkelijk; het was een gok wiens vering het het eerst zou begeven: die van de oude Land Rover, of die van Gabriel. Vloekend omdat zijn arm bij elke hobbel een schok kreeg, besefte hij dat hij nog liever doodging dan dat hij zou verhuizen. Wat was een beetje ongemak als je zo ideaal woonde?

Zijn huis lag hoog op Hollow Edge Moor, zo’n driehonderd meter boven de zeespiegel, in een weergaloos landschap. Wat hem betreft het mooiste van Engeland. Vanaf de voorkant van het huis gezien lag Deaconsbridge achter de uitgestrekte heidevelden in het ondiepe dal genesteld, vanwaar zijn oude fabrieksschoorstenen net te zien waren, maar als je naar rechts keek, naar het zuiden, zag je de golvende dalen van de White Peak. Als je naar de zijkant van het huis liep, domineerde op een heldere dag de grillige kolos van Kinder Scout de horizon.

Toen Gabriel naar binnen ging, zag hij dat Jonah was geweest. Er stonden drie draagtasjes met boodschappen op tafel met een briefje dat hij de bederfelijke spullen in de koelkast en vriezer had gelegd.

De rotjongen!

Jonah had er een gewoonte van gemaakt om langs te komen als hij wist dat zijn vader niet thuis was.

3

Door zijn werk kreeg Archie Merryman met meer sterfgevallen te maken dan hem lief was. Het ontruimen van een huis hield meestal in dat hij de losse eindjes van iemands leven en dood aan elkaar moest knopen, en dat greep hem altijd weer aan. De meubels en bezittingen uit een huis halen, de holle voetstappen horen op vloeren waar ooit tapijt had gelegen – het gaf hem altijd het gevoel dat hij het huis van zijn hart had beroofd. Niet langer een thuis, maar een lege huls. Alleen het idee aan een volgend gezin voorkwam dat hij al te sentimenteel werd. Dan stelde hij zich voor hoe ze erin trokken, hoe kinderen de trap af denderden, met deuren sloegen, hoe stoelen schraapten, bestek rammelde, de radio speelde.

Hij was blij dat hij na vijftientig jaar in het vak niet hard was geworden, en niet alleen omdat zijn reputatie hem een voorsprong gaf op de andere handelen in tweedehands goederen in de omgeving, maar omdat het bewees dat hij nog steeds dezelfde oude Archie was. ‘Je was altijd al een sentimentele schooier,’ zei zijn moeder altijd, ‘zo zacht als boter.’

Hij stapte in zijn busje en nam met een glimlach afscheid van de twee vrouwen wier vaders huis hij net had ontruimd. Wat zou hij er vandaag de dag niet voor geven om zijn moeder zo’n begrijpelijke zin te horen zeggen?

Hij keerde het busje voorzichtig, met het oog op de lading achterin. Er was niets echt waardevols bij – de beste spullen waren naar de veiling –, maar mishandelen leek oneerbiedig jegens de mensen

van wie ze waren geweest. Sommige dingen zouden op de vuilstort belanden – zelfs hij kon vergane badmatten en kapotte kurktegels niet verkopen – maar het meeste raakte hij wel kwijt.

Het was een grote klus geweest, die meer tijd had gekost dan hij had gedacht. Hij had liever kleinere huizen; niet omdat hij lui was, maar omdat hij er dan minder bij betrokken raakte. Als je te lang met het ontruimen van een huis bezig was, ging je net zo denken als de familie en was je niet meer objectief. Zoals gisteren nog. ‘Weet u zeker dat u dit niet wilt houden?’ had hij de twee zusters gevraagd. Aan hun blik had hij gezien dat hij dat niet had moeten zeggen. Ze hadden zich waarschijnlijk al in talloze emotionele bochten gewrongen toen ze moesten beslissen wat wel en wat niet te bewaren, en nu maakte deze buitenstaander het nog erger.

Hij reed langzaam de heuvel af, weg van de boerderij met het bord *TE KOOP*. In zijn spiegeltje zag hij dat de twee vrouwen er nog stonden. Ze huilden. Dat verbaasde hem niets – dat zag hij wel meer. Zolang er zaken moesten worden afgehandeld, wisten ze zich nog wel te beheersen, maar nu ze alleen waren, konden ze doorgaan met rouwen.

Het was warm in het busje en hij draaide zijn raampje omlaag. Meteen voelde hij zijn neerslachtigheid verdwijnen. Het leek eindelijk voorjaar. Hij was dol op maart: in grazige weiden met stenen muurtjes graasden schapen en huppelden magere pasgeboren lammetjes rond. In de verte stond een torenvalk te bidden. Hij zuchtte diep. Ondanks alle verdriet was de wereld geen slechte plaats en tot iemand met iets beters kwam, bleef hij nog maar een tijdje.

Hij reed door en vroeg zich af wat hij die avond thuis zou aantreffen. Sinds zijn moeder na haar beroerte bij hen was ingetrokken, was het tussen hem en Stella van kwaad tot erger gegaan. ‘Over mijn lijk,’ had ze gezegd toen hij het had voorgesteld, en haar vijandigheid had hem niets verbaasd: Stella en zijn moeder hadden nooit goed met elkaar overweg gekund – maar hij had gehoopt dat ze zich met het idee zou verzoenen. Gelukkig was dat gebeurd en Bessie was vorige maand bij hen ingetrokken.

Toen Archie zijn moeder had gevraagd bij hen te komen logeren, zoals hij het eufemistisch had voorgesteld, had ze er maar al te

graag mee ingestemd – tot zijn opluchting: hij wist hoe onafhankelijk ze was. ‘We zullen net doen of je met vakantie bent,’ had hij gezegd, ‘maar dan zonder de zonnebrand.’ Hij dacht dat ze wel wist dat ze nooit meer naar haar huis in Derby terug kon. Intussen hielden haar burens een oogje in het zeil. Dat de eerste beroerte door een tweede kon worden gevolgd, en dat die waarschijnlijk ernstiger zou zijn, daar werd niet over gesproken.

Ze had de beroerte vlak voor Kerstmis gekregen. Geen ernstige, maar erg genoeg om haar behoorlijk uit te schakelen. De taaie, vastberaden vrouw die ze was geweest, werd kwetsbaar en onzeker. De beroerte had haar van bijna alle kracht in haar rechterarm beroofd en haar rechterbeen was ook niet gespaard gebleven, waardoor ze moeizaam liep. Ook zich verstaanbaar maken was een probleem geweest. Haar spraak was inmiddels een stuk duidelijker, dankzij weken ijverige spraaktherapie, al was het soms nog steeds een raadsel wat ze zei. Als ze moe of van streek was, kwamen de woorden er brabbelend of verdraaid uit – ‘draswoger’ voor wasdroger, ‘baarhorstel’ voor haarborstel. Hij had geprobeerd er een spelletje van te maken en haar frustratie met luchthartige humor weg te nemen, maar Stella had daar niet altijd het geduld voor. Hij nam het haar niet kwalijk – Bessie was tenslotte zijn moeder.

De spanning van het aan twee kanten klem zitten – hij wilde de vrede bewaren met zijn vrouw en zijn moeder recht doen – eiste zijn tol. In het begin was het wel goed gegaan, maar toen was het gevit in ruzie veranderd, en onlangs hadden Stella en hij allebei dingen gezegd die ze beter niet hadden kunnen zeggen. Tot die tijd waren hun twisten met gedempte stem gevoerd. ‘Ze is mijn moeder,’ had hij op een avond in de keuken gefluisterd toen Stella met deurtjes en laden sloeg. ‘Ze is niet in orde. Wat wil je dan dat ik met haar doe?’ Dat was een riskante vraag; hij wist immers heel goed wat Stella wilde dat hij met haar deed. Maar dat zou hij nooit doen. Hij zag te vaak de pijn en het gevoel van verraad wanneer mensen – hoe goedbedoelend ook – hun oudere familieleden uit hun vertrouwde omgeving haalden en naar een verzorgingshuis brachten. Soms gingen ze bereidwillig en waren ze blij dat ze het huishouden konden opgeven in ruil voor verzorging. Maar vaker

waren ze verdrietig en in de war, en begrepen ze niet dat ze nooit meer thuis zouden komen.

Nee. Dat zou hij Bessie Merryman nooit aandoen.

Wat hem het meeste verdriet deed, was dat zijn moeder zich dikwijls verontschuldigde voor het feit dat ze hem tot last was geworden, en hij kon haar maar niet van het tegendeel overtuigen. De vrouw die hem in haar eentje had opgevoed en hem had geleerd altijd het beste in anderen te zien, zou hem nooit tot last zijn.

Zijn winkel, Second Best, lag op de hoek van Millstone Row en Lower Haye in Deaconsbridge. Het was een oud, Victoriaans pand dat oorspronkelijk goudgeel was geweest, maar nu zwart van ouderdom was. Omdat het vlak bij de markt lag, had het het voordeel dat hij er kon parkeren, zodat hij met Samsons hulp het busje kon uitladen. Samson – eigenlijk heette hij Shane – was de extra spierkracht waarop Archie zich verliet voor de zware meubelstukken die hij niet alleen kon sjouwen. Met zijn een meter vijfentachtig was Archie niet bepaald klein, maar Samson stak ver boven hem uit. Zijn omgangstaal beperkte zich tot een knik en een grom, maar hij was een geschenk uit de hemel, met een kast op zijn rug en een matras tussen zijn tanden.

De keren dat Samson met Archie meeging om een huis te ont-ruimen, of om meubels bij een klant af te leveren, hield kameraad Norm – zo genoemd omdat zijn ouders hem Norman Lenin Jones hadden gedoopt – een oogje in het zeil. Er waren dagen dat hij wel een paar extra handen kon gebruiken, maar de zaken gingen niet altijd goed. Hij kon net tweeënhalve salaris opbrengen, maar dan was de financiële rek er wel uit.

Hij wenste Samson goedenavond, controleerde of de boel was afgesloten en ging naar huis, een wandeling van tien minuten. De lage avondzon zette het plein in een zachte gloed en nu alles dicht was, behalve het Mermaid-café, dat tot zeven uur openbleef, was er een prettige rust neergedaald. De marktkooplieden waren vertrokken, met achterlating van geplette groenten en fruit en weggegooide hotdogpapiertjes. Bij het oorlogsmonument werd een blauw-witte draagtas door de wind meegevoerd tot hij tegen een

prullenbak bleef steken. Het was maar een paar passen van Archie af, dus liep hij erheen en gooide hem erin. Toen hij zich oprichtte, zwaaide hij naar Joe Shelmerdine, die net zijn boekwinkel afsloot.

Verderop was de Deaconsbridge Arms, en hoewel hij door de brouwerij was opgeknapt om toeristen te trekken, was het nog steeds de plek waar de oude drinkebroers bij elkaar kwamen om een biertje te drinken en het plaatselijke nieuws te bespreken. Archie kwam er zelden. Hij had alcohol zijn vader in een boosaardige kwelgeest zien veranderen en had gegruwd van het idee dat hem dat ook kon overkomen. Hij had na schooltijd al te vaak een dronken vader aangetroffen, die maar wat graag zijn woede koelde op de eerste de beste. Al op jonge leeftijd had Archie geweten dat hij de aframming beter kon krijgen dan zijn moeder.

Hij liep stevig door, maar vertraagde zijn pas toen hij bij Cross Street kwam: een van de steilste straten, die hem altijd weer overrompelde; hij raakte er buiten adem van en zijn vrij gezonde vijftienjarige lijf veranderde in dat van een amechtige negentigjarige. Hij bleef staan om op adem te komen, tegen de reling geleund waar generaties kinderen ondersteboven aan hadden gebungeld, als rijen bonte kalongs.

Stella en hij hadden kinderen gewild, maar helaas had het niet zo mogen zijn, en in de loop der jaren hadden ze zich verzoend met het feit dat ze een van die kinderloze echtparen waren die er nooit helemaal bij hoorden. Ze waren kort na hun trouwen naar Deaconsbridge verhuisd, naar een huurflat, tot ze genoeg geld hadden voor de aanbeting op een hoekhuis aan Cross Street. Daar waren ze blijven wonen. Ze hadden wel kunnen verhuizen, en Stella had dat ook wel gewild, maar op de een of andere manier was het er nooit van gekomen.

Thuis nam hij de achterdeur, en hij was verbaasd dat het zo stil was. Meestal stond de radio aan, of de televisie, en soms schetterden ze tegen elkaar op.

Een zesde zintuig zei hem dat er iets mis was – datzelfde zesde zintuig dat hem vlak voor Kerstmis een droge mond en recht over-eind staande haren had bezorgd toen hij het huis van zijn moeder stil en donker had aangetroffen. Ze had op de grond naast haar bed

gelegen, met een verwrongen gezicht, en een nachtpon die meer liet zien dan fatsoenlijk was. Toen ze hem zag, waren de tranen in haar ogen gesprongen. Ze had er sinds de ochtend gelegen, niet in staat om zich te verroeren, niet in staat om hulp te roepen.

Hij kwam snel in beweging en riep haar naam toen hij de trap met twee treden tegelijk nam. Hij stormde de vroegere logeerkamer binnen, die nu haar kamer was.

Ze was er niet.

Daarna de badkamer in.

Ook niet.

Hij wilde net de kamer van Stella en hem in gaan toen hij haar stem hoorde. Hij boog zich over de balustrade en zag zijn moeder aan de voet van de trap naar hem kijken.

‘Lerg-ate,’ zei ze, en ze wees op haar horloge.

Hij slikte zijn hart uit zijn keel en ging naar beneden. ‘Maar een beetje laat vanavond,’ zei hij, terwijl de adrenaline nog door zijn lijf stroomde. ‘Ik heb een drukke dag gehad. Waar was je? Hoorde je me niet roepen?’

Ze nam zijn arm en trok hem langzaam mee naar de voorkamer. Weer waarschuwden zijn nekharen hem dat hem een schok te wachten stond.

Op de schoorsteenmantel, tussen een paar sierborden, stond een envelop met zijn naam erop. Zonder hem te openen wist hij wat erin stond.

Stella had hem verlaten.

Van Erica James verschenen:

Een dierbare tijd

Verborgен talent

Oude vriendschap

Zussen voor altijd

Italiaans voor beginners

Schaduwleven

De kleine dingen

Een nieuw begin

Beloofd is beloofd

Kind van haar vader

Een huis vol vrienden

De zomer aan het meer

De bloemenjaren

De thuiskomst

Een onverwachte wending

Zomerliefde

Het grote huis

Zwaluwzomer

Tweede druk, september 2003

Oorspronkelijke titel *Precious Time*

Oorspronkelijke uitgever Orion, an imprint of the Orion Publishing Group Ltd.

Copyright @ 2001 Erica James

The moral right of the author of this work has been asserted in accordance
with the Copyright, Designs and Patents Act 1988

Copyright © 2003, 2020 voor deze uitgave Uitgeverij De Fontein, Utrecht

Vertaling Saskia Tijsma/MegaTekst, Baarn

Omslagontwerp Baqup

Omslagillustratie Shutterstock

Opmaak binnenwerk: V3-Services v.o.f., Baarn

ISBN 978 90 325 0875 3

ISBN e-book 978 90 261 5609 0

NUR 302

www.uitgeverijdefontein.nl

Uitgeverij De Fontein vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Alle personen in dit boek zijn door de auteur bedacht. Enige gelijkenis met bestaande – overleden of nog in leven zijnde – personen, anders dan die in het publieke domein thuishoren, berust op puur toeval.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch, door geluidsopname- of weergaveapparatuur, of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.